

"Instelling" gemeentevlag.

Raad 25 april 1963 Agenda nr.3

Voorstel B&W i.d. 10 april 1963.

.....
Wij stellen U daarom voor in te stellen:

een gemeentevlag van blauw met een liggende gele St. Antoniuskruk, waarvan de breedte van de banen gelijk is aan 1/3 deel van de hoogte van de vlag;

dit besluit ter kennis te brengen van de Hoge Raad van Adel met verzoek om registratie.

B&W etc.

In dorso:

B&W 18 april 1963:

Beslissing:

De burgemeester wil met dit voorstel aan de raad wachten tot antwoord binnen is van de Hoge Raad van Adel op onze brief van 27 mrt. 1963

De beide wethouders gaan hiermee niet akkoord en handhaven het voorstel van 10 april agenda nr. 3.

Weth.-Visker wenst aantekening dat de vlag zoals thans omschreven op verzoek van de burgemeester zo wordt voorgesteld.

Blijkbaar is door de Raad het voorstel van B&W aangenomen en de vlag dienovereenkomstig vastgesteld.

Over het dictum is naderhand nogal wat te doen geweest.

Uiteindelijk is door de archivaris, G. Rehm het volgende ontwerp opgemaakt i.d. 16 april 1964.

De Raad der gemeente Terheijden;

Voorgenomen het belang, dat de gemeente bij voorkomende gelegenheden over een gemeentevlag kan beschikken;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 april 1963;

overwegende a. dat de kleuren van het gemeentewapen zijn geel en ~~bl~~ blauw, b. dat de heilige op dat wapen, St. Antonius, een T-vormige staf als attribuut heeft en dat de eerste letter van de gemeentenaam een T is, en c. dat de gemeente uit drie kerkdorpen is samengesteld;

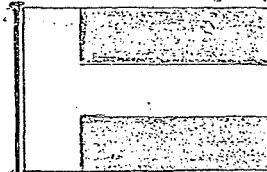
besluit:

overeenkomstig de bij dit besluit behorende bijlage vast te stellen:

een gemeentevlag, zijnde van blauw, met een naar drie zijden overstekende,

Ik wil nu eerst enkele opmerkingen maken over de kleuren van het Terheijdense gemeentewapen. Dit wapen is - zoals bekend - ontleend aan het reeds in de 17e eeuw in gebruik zijnde dorpszegel. De kleuren van dit zegel waren niet bekend, toen de Hoge Raad van Adel in 1817 het gemeentewapen officieel vaststelde. Men heeft toen voor dit wapen - evenals voor de wapens van talrijke andere gemeenten, wier kleuren niet bekend waren - de rijkskleuren genomen: geel-blauw. Het was juist geweest niet de rijkskleuren daarvoor te kiezen, doch de kleuren van een engere regionale eenheid: de provincie Noord-Brabant (rood-wit) of nog enger: de stad (en Baronie van) Breda, waartoe Terheijden van oudsher heeft behoord (eveneens rood-wit). Het resultaat voor Terheijden zou dan geweest zijn: een Zilveren St. Antonius-abt op een rood veld. Het is jammer, dat dit bij de vorig jaar plaats gehad hebbende nieuwe vaststelling van het gemeentewapen bij koninklijk besluit niet alsnog is geschied.

Terugkerend tot de gemeentevlag, lijkt het mij, nu de geel-blauwe vlagcombinaties zijn uitgeput, aan te bevelen de rood-wit-combinatie te kiezen. Ook deze combinatie is in velerlei variaties reeds voor gemeentelijke en andere vlaggen gebezigd, doch volgens een van de nederlandse vlaggeneskundige Sierksma te Groningen ontvangen inlichting is de volgende samenstelling nog "vrij".

De beschrijving van deze vlag dient als volgt te luiden: een rode vlag met één liggende witte St. Antoniuskruk, waarvan de breedte van de ban gelijk is aan 1/3 van de hoogte van de vlag.

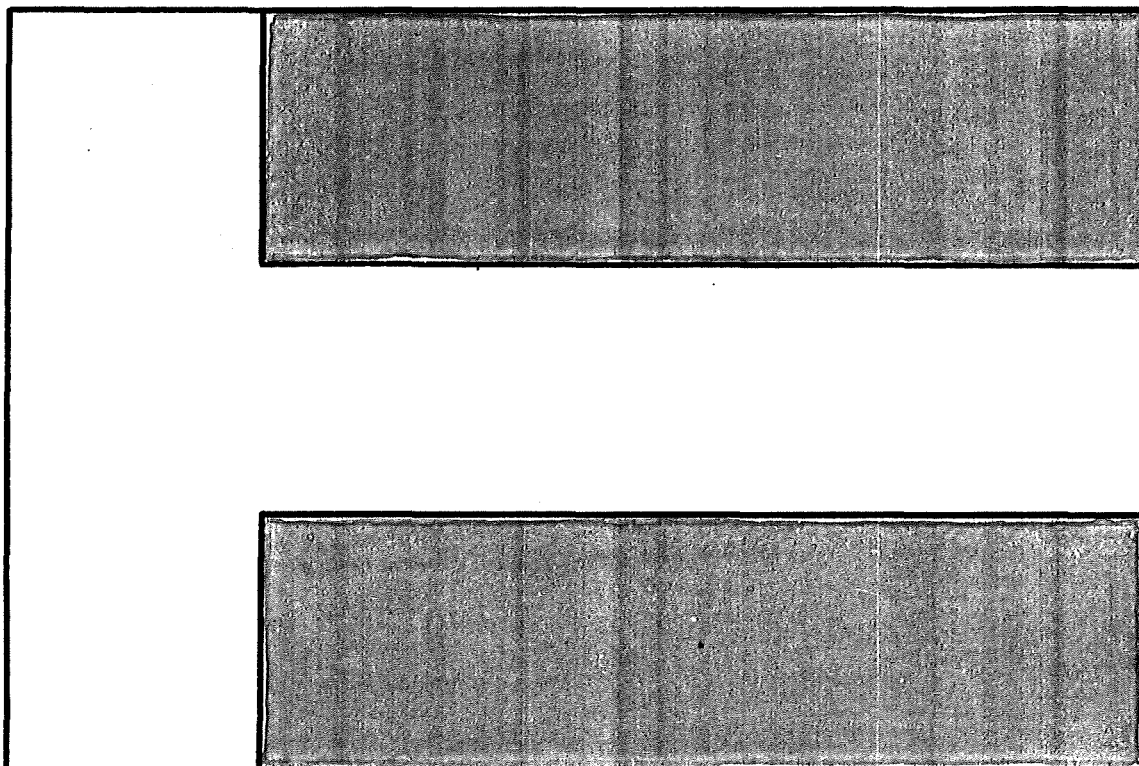
De kleuren van deze vlag (rood-wit) zijn die van de provincie Noord-Brabant en de stad (en Baronie van) Breda, binnen welke regionen Terheijden vanouds is gelegen. De relatie met de gemeente is te vinden in de T-figuur. Enerzijds kan deze worden gezien als de kruk van St. Antonius uit het gemeentewapen, anderzijds is deze de eerste letter van de naam der gemeente. Voorts kan men in de drie kleurvelden, waaruit deze vlag bestaat (2 rode en 1 wit) een symbool zien voor de drie kerkdorpen van deze gemeente. Alles bijeen voldoende symboliek om als grondslag te dienen voor een gemeentevlag.

In geel-blauw is een vlag met deze figuratie evenmin als die met een staande St. Antoniuskruk niet meer beschikbaar. Een tweetal Australische staatjes voeren die nl.

Voor het gebruik van gemeentevlaggen zou ik U nog willen wijzen op een artikel van genoemde Kl. Sierksma, Gemeentelijk vlagvertoon in praktijk van onze tijd, in het Tijdschrift voor Overheidsdocumentatie 16e jrg. (1960) pag. blz. 447 vlg.

Ik zou U in overweging willen geven een gemeentevlag in te stellen zoals hierboven is omschreven.

W. Sierksma
streekarchivaris

Omschrijving: blauw, met een naar drie zijden overstekende, liggende St. Antoniusstaf van geel, waarvan de armen een dikte hebben gelijk aan $\frac{1}{3}$ deel van de vlaghoogte en geplaatst in de zin van de vlag met de korte arm tegen de gele broekzijde, waardoor 3 kleurenvelden ontstaan.

Raadsbesluit: 25 april 1963, nr. 3.

Advies H.R.v.A.: 25 april 1963, nr. 50/19.

E. 1970

gemeente Terheijden

Vaststelling gemeentevlag.

nr. 3.
-2.07.13

De raad der gemeente Terheijden;

Voorgenomen het belang, dat de gemeente bij voorkomende gelegenheden over een gemeentevlag kan beschikken;

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 april 1963;

Overwegende, dat:

- a. de kleuren van het gemeentewapen geel en blauw zijn;
- b. de heilige op dat wapen, St. Antonius, een T-vormige staf als attribuut heeft en dat de eerste letter van de gemeentenaam een T is en
- c. dat de gemeente uit drie kerkdorpen is samengesteld;

b e s l u i t :

overeenkomstig de bij dit besluit behorende bijlage vast te stellen:

een gemeentevlag zijnde van blauw, met een naar drie zijden overstekende, ligge St. Antoniusstaf van geel, waarvan de armen een dikte hebben gelijk aan $\frac{1}{3}$ deel van de vlaghoogte en geplaatst in de zin v de vlag met de korte srm tegen de gele broekzijde (stokzijde), waardoor 3 kleurenvelden ontstaan.

Aldus besloten in zija openbare vergadering van 25 april 1963,

de raad voornoemd,

de voorzitter,

de secretaris,

red: JV
typ: AG

archief

i.a.a.: Hoge Raad van Adel,
Zeestraat 71, 's-Gravenhage
met verzoek om registratie.

Terheijden heeft 25 jaar een eigen gemeentevlag

TERHEIJDEN - De gemeentevlag van Terheijden bestaat dit jaar precies een kwart eeuw. Het doek bestaat uit een blauw veld met daarop een kwart slag gekantelde hoofdletter T. De vlag vertelt op een geheel eigen manier iets over het verleden van Terheijden.

Na de Tweede Wereldoorlog ontdekten provincies en gemeenten dat ze door middel van eigen vlaggen hun identiteit en onafhankelijkheid konden laten zien. Eerst gingen alle provincies ertoe over vlaggen vast te stellen. Voor Noord-Brabant was de keuze niet zo moeilijk. De rood-witte blokkenvlag was al bekend aan het einde van de achttiende eeuw. Provinciale Staten namen in 1959 het besluit deze vlag tot provincievlag te verheffen. De voorbereidingen om tot een eigen vlag te komen, startten in het najaar van 1962. In dat jaar gingen tientallen plaatsen in het land over tot het in gebruik nemen van eigen vlaggen. Aanleiding daarvoor was het zilveren huwelijksfeest van koningin Juliana en prins Bernhard.

Aan streekarchivaris G.G. Rehm van de Kring Oostpout werd gevraagd om een verantwoord model te maken. Het is een gulden regel dat een vlag een eenvoudig patroon

dient te hebben. Een vlag moet immers ook herkend kunnen worden als deze bij windstilte slap langs de mast hangt.

Gemeentewapen

Het is in Nederland gebruik dat een gemeentevlag wordt ontworpen met het plaatselijke wapen als voorbeeld. Daarop komen immers kleuren en emblemen voor die in de loop der tijd bij de plaats zijn gaan horen. Terheijden kreeg zijn huidige wapen op 16 juli 1817 door een besluit van de Hoge Raad van Adel. Het toont een blauw schild met daarop in geel de afbeelding van de heilige Anthonius met het varken. Op december 1961 werd een kroon op het wapenschild gezet.

De kleuren van Terheijden zijn geel en blauw. Dit zijn ook de kleuren van tientallen andere plaatsen in Brabant. Toen Terheijden in het begin van de vorige eeuw een wapen moest kiezen, was het gemeentebestuur de juiste kleuren van het Middeleeuwse kerkdorp Terheijden vergeten. De Hoge Raad van Adel kleurde toen het wapen zelf maar in. Het adelscollege dat gemeenten en provincies adviseert op het gebied van wapens en vlaggen, nam daarvoor de

kleuren uit het Nederlandse staatswapen. Geel en blauw werden ook wel 'koningskleuren' genoemd.

Toen de streekarchivaris zijn gedachten liet gaan over een gemeentevlag voor Terheijden ontdekte hij dat hij voor een moeilijke opgave stond. Geel en blauw waren immers al op veel manieren in binnen- en buitenlandse vlaggen verwerkt. Bovendien is het niet gebruikelijk om een mensfiguur op de vlag te zetten. Die wordt anders als het ware blootgesteld aan weer en wind. Het is voor een buitenstaander trouwens ondoenlijk om aan de figuur te zien om welke heilige het gaat. Deze kan er voor hetzelfde geld Sinterklaas in zien en niet de heilige Anthonius.

Kruk

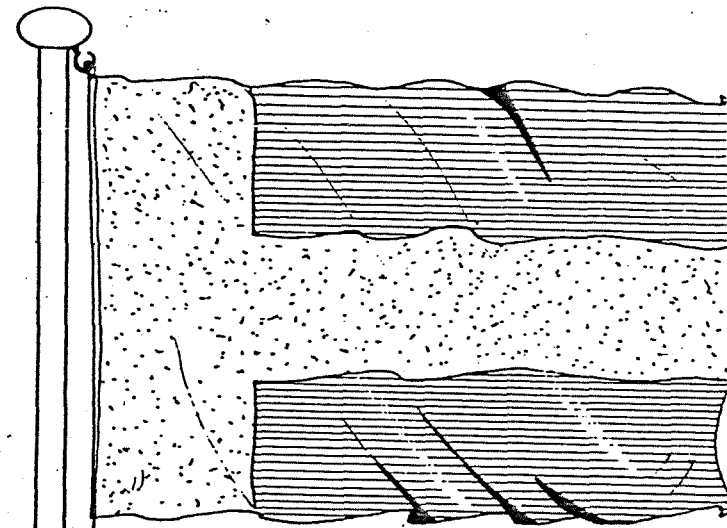
Streekarchivaris Rhem vond de oplossing in een kwart slag gedraaide gele letter T op de vlag te zetten. Deze T kan in de eerste plaats worden gezien als afkorting voor Terheijden. In de tweede plaats kan er de kruk van de heilige Anthonius in worden gezien. De kruk staat hier symbool voor de heilige.

Door deze indeling kreeg de vlag drie kleurenvelden, twee

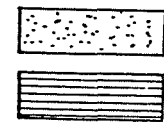
blauwe en één gele. Deze driedeling staat symbool voor de drie kerkdorpen van de gemeente. De gele T staat uiteraard voor Terheijden. De twee blauwe balken staan voor Langeweg en Wagenberg.

De gemeenteraad besprak het dundoek in zijn vergadering van donderdag 25 april 1963. De verschillende fracties gingen akkoord met Rehms voorstel. In een raadsbesluit werd de nieuwe vlag nauwkeurig omschreven als: „Zijnde van blauw, met een naar drie zijden overstekende, liggende St.-Antoniusstaf van geel, waarvan de armen een dikte hebben gelijk aan 1/3 deel van de vlaghoogte en geplaatst in de zin van de vlag met de korte arm tegen de gele broekzijde (stokzijde), waardoor 3 kleurenvelden ontstaan”.

Terheijden behoort nu tot de ruim zeshonderd Nederlandse gemeenten met een eigen vlag. „Een gemeentevlag vormt het symbool van de overheid en de burgerij samen en als zodanig mag men haar het bezit van de gehele gemeente noemen”, zeiden burgemeester en wethouders in 1963. De gemeentevlag is vrij gemakkelijk zelf te maken en kan worden uitgestoken tijdens plaatselijke feesten. Ze kan ook samen met de Nederlandse driekleur en de

Terheijden

geel

blauw

• De gemeentevlag van Terheijden werd op 25 april 1963 vastgesteld.

- TEKENING: HANS VAN HEIJNINGE

Brabantse blokkenvlag worden gebruikt. De gemeentevlag doet het ook uitstekend op de plaatselijke sportvelden,

of gewoon om de straat wat o te fteuren.

JOS POEL